

ABRYS

PRACOWNIA PROJEKTOWA

26-600 Radom

ul. Jagiellońska 2/20

tel/fax 048 333 03 85

kom. 0 605 446 385

OBIEKT	KOŚCIÓŁ EWANGELICKO – AUGSBURSKI 26-600 Radom, ul. Reja 7, dz. nr 16
RODZAJ OPRACOWANIA	PROJEKT BUDOWLANY REMONTU ELEWACJI, ŚCIAN WEWNĘTRZNYCH I DACHU
INWESTOR	Parafia Ewangelicko Augsburgska 26-600 Radom, ul. Reja 6
autor projektu	mgr inż.arch. Bożena Kaczmarek – Łyjak RA-108/81, MA-0317
autor opracowania	mgr inż. Grzegorz Pustówka
EGZ.....	Radom, październik 2009 r.

TECZKA ZAWIERA

- A. Część ogólna.
- B. Opis elementów budowlanych – stan istniejący.
- C. Program prac konserwatorski
- D. Część graficzna
 - 1. Orientacja 1:5000,
 - 2. Plan sytuacyjny 1:500,
 - 3. Poziom +1,10 1:50,
 - 4. Poziom +3,75 1:50,
 - 5. Poziom +6,30 1:50,
 - 6. Sklepienia 1:50,
 - 7. Wieżba dachu 1:50,
 - 8. Połacie dachu 1:50,
 - 9. Przekrój A-A 1:50,
 - 10. Przekrój B-B 1:50,
 - 11. Rozwinięcie ścian 1-1 1:50,
 - 12. Rozwinięcie ścian 2-2 1:50,
 - 13. Rozwinięcie ścian 3-3 1:50,
 - 14. Rozwinięcie ścian 4-4 1:50,
 - 15. Detale architektoniczne 1:5,
 - 16. Detale architektoniczne 1:5,
 - 17. Schemat rozmieszczenia stolarki okiennej 1:200,
 - 18. Schemat rozmieszczenia stolarki okiennej 1:200,
 - 19. Stolarka okienna detal 01 1:20,
 - 20. Stolarka okienna detal 02 1:20,
 - 21. Stolarka okienna detal 03, 04 1:20,
 - 22. Stolarka okienna detal 05 1:20,
 - 23. Stolarka okienna detal 06 1:20,
 - 24. Stolarka okienna detal 07 1:20,
 - 25. Elewacja wschodnia 1:50,
 - 26. Elewacja południowa 1:50,
 - 27. Elewacja północna 1:50,
 - 28. Elewacja zachodnia 1:50,

29. Szczegół wykonania izolacji poziomej 1:10,
30. Szczegół naprawy tynków zewnętrznych 1:10,
31. Szczegół naprawy tynków wewnętrznych 1:10,
32. Szczegół naprawy zarysowań ścian 1:10,
33. Szczegół naprawy sklepienia 1:10,
34. Szczegół ocieplenia sklepienia 1:10,
35. Szczegół naprawy więźby dachowej 1:10,
36. Szczegół wymiany murlaty 1:10,
37. Szczegół wymiany pokrycia dachu 1:10,
38. Rozwinięcie ścian kolorystyka 1:50,
39. Elewacja północna i wschodnia 1:200,
40. Elewacja południowa i zachodnia 1:200.

E. Załączniki

1. Uprawnienia do projektowania,
2. Zaświadczenie z Izby,
3. Wytyczne konserwatorskie,
4. Wytyczne kolorystyki obiektu
5. Analiza zasolenia,
6. Opracowanie renowacji z firmy SCHOMBURG Polska Sp. z o.o.
7. Specyfikacje techniczne z firmy SCHOMBURG Polska Sp. z o.o.
8. Decyzja o wpisaniu do rejestru zabytków,
9. Prawo własności
10. Oświadczenie o prawie do nieruchomości

A. Cześć ogólna

1. Podstawa opracowania.

- 1.1 Mapa orientacyjna w skali 1:5000
- 1.2 Mapa sytuacyjno - wysokościowa w skali 1:500
- 1.3 Wizja lokalna
- 1.4 Aktualne przepisy i normy budowlane
- 1.5 Uzgodnienia z inwestorem
- 1.6 Wytyczne konserwatorskie nr DR.4160-2279/6/08/MP z dnia 11.09.2008 roku.
- 1.7 Wytyczne konserwatorskie nr R.4160-3523/3/09 z dnia 02.11.2009 roku.
- 1.8 Ekspertyza techniczna dotycząca stanu zachowania kościoła ewangelicko – augsburskiego w Radomiu opracowana przez Pana Juliana Słonia z października 2009 roku.

2. Lokalizacja.

2.1 Inwentaryzowana nieruchomość, oznaczona jako działka nr 16 (w V obrębie ewidencyjnym, arkusz 61) jest elementem dawnego założenia zamkowego, znajdującego się w obrębie murów miejskich Radomia. Cały obszar zwany „Miastem Kazimierzowskim” jest objęty ochroną konserwatorską wpisem do rejestru zabytków nr 410/A/89, oraz ochroną archeologiczną wpisem do rejestru zabytków nr 563/A/89. Ponadto Kościół Ewangelicko – Augsburski jest wpisany do rejestru zabytków nr 170/A/82.

3. Stan prawny.

Zabudowana działka nr 16 stanowi własność Parafii Ewangelicko – Augsburskiej w Radomiu na podstawie decyzji Wojewody Mazowieckiego nr 148/2008 z dnia 13.08.2008r. Powierzchnia działki wynosi 0,0280 ha.

4. Stan zainwestowania nieruchomości.

4.1 Obiekty kubaturowe:

Kościół ewangelicko – augsburski. Położony na działce nr 16 powstał w latach 1784-1785. Jest to niepodpiwniczony obiekt sakralny oraz poddaszem nieużytkowym. Z kościołem połączona jest wieża kościelna. Dane ogólne o zabudowie:

Ilość kondygnacji podziemnych – 0

Ilość kondygnacji nadziemnych – 1 (w głównej części), - 3 (w części przy wieży)

Szerokość – 11,50m

Długość – 36,464m

Wysokość do kalenicy – 12,55m

Wysokość wieży – 30,97m

Głębokość fundamentów – 2,15m ppt

Powierzchnia zabudowy – 332,95 m²

Powierzchnia użytkowa – 293,86 m²

Kubatura – 4.288,56 m³

4.2 Uzbrojenie terenu

Energia elektryczna – z sieci kablowej z ul. Reja

Kanalizacja deszczowa – odprowadzenie wód opadowych na teren

5. Warunki gruntowo – wodne.

Brak pełnej dokumentacji geologicznej. Wykonano miejscową odkrywkę fundamentów. Do głębokości 1,00m występują nasypy w składzie: gleba, humus, gruz ceglany, piasek, kamienie – grunty nienośne. Pod nasypami występuje glina piaszczysta – grunt nośny.

Nie stwierdzono wody gruntowej.

6. Rys historyczny

Budynek kościoła ewangelickiego wzniesiono w latach 1784-1785 z fundacji opata Leonarda Prokopowicza. Pierwotnie należał on do benedyktynów sieciechowskich i nosił nazwę kościoła p.w. Najświętszej Maryi Panny. Jego prezbiterium powstało na zrębach baszty miejskiej, o czym informuje pomiar obiektu z 1919 roku, na którym zaznaczono lokalizację muru obronnego.

Po trzecim rozbiorze Polski kościół przejęła administracja austriacka z przeznaczeniem na magazyn m.in. solny. Funkcję tę pełnił do 1809 roku, kiedy to zorganizowano w nim salę teatralną. W 1818 r. budynek nabyło Towarzystwo Dobroczynności Województwa Sandomierskiego. W tym okresie obiekt przebudowano według planów architekta J. Mullera, poprawionych przez generalnego budowniczego Królestwa Polskiego - A. Grottego. Celem przebudowy była pełna adaptacja obiektu na salę teatralną (w dawnej nawie zorganizowano widownię i scenę).

11 sierpnia 1827 roku budynek teatru odkupiła od Towarzystwa Dobroczynności parafia ewangelicka za 3000 złotych polskich. Od tej pory należy on do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego.

W 1828 roku dzięki dotacji władz państwowych w wysokości 6166 zł rozpoczęto przebudowę budynku celem jego adaptacji na miejsce kultu. W latach 30. zmieniono front budynku od strony ul. Reja (dawna ul. Spacerowa). W 1833 roku Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego dzięki interwencji Naczelnika Wojennego Siły Zbrojnej Województwa Sandomierskiego generała-majora de Buschen przyznała dotację na remont prezbiterium kościoła. Otrzymane 11 tys. zł pozwoliło na całkowite przebudowanie i zmianę frontonu kościoła. Wejście przeniesiono do dawnego prezbiterium, zmianie uległo również położenie chóru i ołtarza. Kosztem gminy zostały odlane dwa dzwony (metal dał rząd guberni). We wzniesionej wieży uderzono w nie po raz pierwszy we wrześniu 1837 roku.

W latach 40. rozpoczęto remont elewacji bocznych i otoczenia budynku. Między innymi położono bruk od strony ul. Reja (dawna ul. Spacerowa). We wnętrzu świątyni ołtarz główny ozdobił obraz przedstawiający chrzest Chrystusa pędzla radomskiego aptekarza i członka kolegium kościelnego Karola Hoppena, przekazany parafii w listopadzie 1841 roku. W roku 1842 wyremontowane organy przeniesiono spod ołtarza nad wejście główne.

W 1859 r. poprawiono pokrycie dachowe kościoła oraz wymieniono drzwi wejściowe i podłogę.

W 1867 r. dzięki dotacji w wysokości 600 rubli otrzymanej od namiestnika Królestwa Polskiego Teodora Fryderyka hr. Berga wymieniono dach kościoła i podtrzymujące go belki oraz przebudowano prospekt organowy w taki sposób, by utworzyć dwie empory. Dolna, większa empora miała być przeznaczona dla wiernych, znajdująca się nad nią mniejsza -przeznaczona na organy.

W roku 1877 po odkupieniu przez Jana Pentza sąsiadującej ze świątynią posesji Fałkowskich oraz przekazaniu przez miasto gruntu, dobudowano do prezbiterium z tyłu, od strony ul. Szewskiej zakrystię. Prace prowadzono według projektu architekta Moszyńskiego. Ponadto w kościele zamontowano nowe organy pochodzące z zakładu organmistrza Riemera z Brzegu Śląskiego, których fundatorem był pastor Otto Wuestehube z żoną.

Swój obecny kształt kościół uzyskał w latach 1893-1895, kiedy to w celu powiększenia poddano go gruntownej przebudowie według projektu architekta miejskiego Augusta Zaleskiego. Jego wygląd zbliżono do modnego wówczas eklektyzmu łączącego dotychczas istniejące elementy neoklasycyzmu z neorenesansem i neobarokiem.

Podczas przebudowy z tyłu kościoła natrafiono na podziemny kanał przebiegający od ul. Szewskiej do Reja (dawna ul. Spacerowa), odkryto również na terenie budowy ślady dawnych pochówków. Wydobyte kości uroczyście pochowano w kościele pod ołtarzem, gdzie spoczywają do dziś. W tym czasie dzięki ciągłym ofiarom parafian wnętrze upiększono marmurowym ołtarzem oraz dębową amboną. Ponadto przy wejściu do kościoła zamontowano ozdobną kratę wykonaną przez mistrza ślusarskiego i członka parafii - Rudolfa Kindta. Ofiarował on również krzyż na nową wieżę.

W 1909 r. przystąpiono do remontu zewnętrznego świątyni. Pokryto nową blachą dach. Rok później otynkowano kościół zaprawą cementową, a wieżę -czystym cementem. Zwieńczeniem prac było w 1912 ogrodzenie przylegającego do kościoła terenu. Roboty kamieniarskie wykonała firma Hebrzyńskiego, samo zaś ogrodzenie - warsztat Gustawa Kindta.

W roku 1934 remontowi poddano elewację kościelną oraz plebanię. W 1976 roku wymieniono poszycie dachu kościoła. W latach 1984-86 kontynuowano prace remontowe przy budynku kościoła.

B. Opis elementów budowlanych – stan istniejący

Budynek niepodpiwniczony, w całości murowany, ma nad nawą sklepienie ceglane o układzie krzyżowym oparte na wewnętrznych murowanych łukach oraz na ścianach nawy.

Sklepienie w części prezbiterialnej, przy ołtarzu przechodzi częściowo w układ powłoki. Kościół nie posiada żadnych przypór zewnętrznych. W gurtach sklepień stwierdzono zamurowane ściągi stalowe o przekroju 30x30mm.

Więźba dachowa o układzie krokwiowo – płatwiowym ze ściankami stolcowymi ukośnymi składa się z dużych przekrojów. Pokrycie dachu blachą na deskowaniu. W latach 1983-1985 kościół był remontowany. Wykonano nowe tynki ze-

wnętrzne i wyremontowano pokrycie dachowe wraz ze wszystkimi obróbkami blacharskimi, rynnami i rurami spustowymi.

Wokół kościoła wykonano betonową, szczelną opaskę. Wewnątrz wykonano nową instalację elektryczną. Wykonano nowe tynki na całości ścian i sklepieniach oraz nową posadzkę. Stan techniczny budynku z uwagi na wykonany zakres prac remontowych nie budził zastrzeżeń z wyjątkiem pęknięć i rys, które prawdopodobnie istniały przed remontem, a obecnie są widoczne.

Obecny stan obiektu jest zły. Podstawowym problemem są procesy niszczące, do których należą zawilgocenie i zasolenie zabytkowego kościoła. Woda zawierająca sole rozpuszczalne podciągana jest z podłoża przez tynk i materiał konstrukcyjny fundamentu. W procesie wysychania nie odparowuje na zewnątrz, lecz wnika głęboko w mur. Wraz z wodą transportowane są wytwarzające się sole: azotany, siarczany i chlorki, co objawia się wykwitami na powierzchniach tynku oraz destrukcją mechaniczną.

Ogólny stan elewacji kościoła określa się jako zły ze względu na zaawansowaną destrukcję materiału jak i znaczne nawarstwianie się efektów działań czynników destrukcyjnych na powierzchni licowej, powodujące istotne zmiany w jej strukturze, fakturze i kolorze. Występują znaczne zasolenia murów w dolnych partiach ścian i na cokole. Działanie wody opadowej i podciągowej spowodowało znaczne zniszczenie dolnych partii murów. Występują różnej wielkości ubytki i utrata formy rzeźbiarskiej przy wielu elementach wykonanych z zaprawy.

W ścianach zewnętrznych podłużnych występują pęknięcia o niewielkim rozwarciu około 1 do 2mm. Dotyczy to ściany wschodniej w pasie nadokiennym (przy pierwszym oknie od strony północnej) i ściany zachodniej budynku, gdzie przy pierwszym oknie rysa przebiega przez całą wysokość budynku, a przy środkowym rysy występują w partii nadokiennej.

Wewnątrz kościoła widoczne jest pęknięcie biegnące przez całą długość nawy w kluczu sklepienia. Pęknięcie to jest silnie widoczne w miejscu przechodzenia przez gurdy sklepienia, słabiej na polach sklepienia krzyżowego. Widoczne są także pęknięcia przebiegające równolegle do osi kościoła przy łukach nadokiennych, odcinające kozubki sklepienia krzyżowego od oporów.

Po dokonaniu odkrywki fundamentów stwierdzono posadowienie 1,95m poniżej terenu otaczającego budynek. Fundamenty obiektu zagłębione są w gruncie rodzimym, który stanowi glina piaszczysta koloru żółtego.

Posadzka

Posadzka z płytek Morawica o wymiarze 30cm na 30cm, na podłożu betonowym z układem ornamentu w osiach nawy u sklepień.

Tynki

Tynki wewnętrzne jako wapienno – piaskowe kat. III o dużym stopniu zwieźnienia oraz odparzenia. W partii przyziemia (cokół) błędnie zastosowana izolacja pionowa ściany spowodowała uszkodzenie muru i wyprowadzenie wilgoci ponad cokół. Wewnętrzne powłoki malarskie z farb wapiennych.

Stolarka

Drzwi drewniane lite, bogato zdobione. Nie stwierdzono porażenia owadami.

Okna – kwatery z profili żeliwnych z drobnym podziałem kwaterowym - pojedynczo szkolone. Okna w układzie arkadowym zwieńczone naświetlem okrągłym w osi podziału. Każda para szyb mocowana na spinki miedziane i kitowana kitem miniowym. Profile i okitowanie malowane na mahoń. Przy oknach parapety miedziane z rynienką na skropliny, bezodpływową.

Ołtarz

Marmurowy "Dębnik". Centralną kompozycję ołtarza stanowi krucyfiks obramowany kolumnadą zwieńczoną manierystyczno - renesansowym tympanonem, całość na mniejszym i trójstopniowym podwyższeniu.

Popękane i rozsunięte stopnice wskazują na znaczne osiadanie fundamentu ołtarza. Całość ołtarza, w wyniku oddziaływania wilgoci i mrozu zmatowiała i pokryła się popielatym nalotem.

Wyposażenie stolarskie

W skład wyposażenia stolarskiego wchodzi: ambona, chór, organy, ławki drewniane rzeźbione w stylu eklektycznym w kolorystyce mahoni. Wszystkie elementy w dobrym stanie technicznym, nie stwierdzono porażenia owadami.

Instalacje

Instalacja elektryczna w głównej części kościoła w dobrym stanie technicznym, wyposażenie: dwa żyrandole elektryczne mosiężne wielopłomieniowe i sześć kinkietów. Ogrzewanie kościoła stanowi układ kabli elektrooporowych ułożonych w posadzce oraz dwa piece żeliwne z elektryczną wkładką grzejną. Instalacja elektryczna na poddaszu nieużytkowym w złym stanie technicznym. Wentylacja jest zapewniona przez otwory w sklepieniu. Brak instalacji odgromowej.

Dach

Pokrycie dachowe, obróbki blacharskie, rynny oraz rury spustowe z blachy cynkowanej. Wieża pokryta blachą miedziana.

C. Program prac konserwatorskich

1. Ogólne założenia proponowanych prac konserwatorskich :

1.1. Zachować obecne ukształtowanie bryłowe, architektoniczne i dekoracyjne elewacji kościoła jako efekt nawarstwień historycznych.

1.2. Przyjęcie powyższego założenia oznacza uwzględnienie i zachowanie obecnego architektonicznego i dekoracyjnego ukształtowania.

1.3. Na powierzchni elewacji nie powinny występować żadne elementy instalacji jakiegokolwiek rodzaju.

1.4. Przedkładane opracowanie nie odnosi się do prac remontowo-konserwacyjnych takich jak blacharskie i inne.

1.5. Wszystkie prace prowadzi się wykonując dokumentację opisową i fotograficzną.

1.6. Wszystkie prace prowadzi się w uzgodnieniu i pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (WKZ – Radom)

1.7. Wytyczne i zalecenia konserwatora Wojewódzkiego (WKZ - Radom) uznaje się za obligatoryjne.

2. Ogólne założenia realizacyjne

2.1. Interwencja w strukturę materialną obiektu oraz jego ukształtowaniu formalnym powinna być ograniczona do niezbędnego minimum wynikającego z konieczności uzyskania optymalnego stanu technicznego oraz przywrócenia właściwego wyglądu stylowego.

2.2. Prace konserwatorskie powinny być prowadzone w koordynacji z pracami remontowo - konserwatorskimi i remontowanym tak, aby prace remontowe były realizowane (tam gdzie się uzna za konieczne) z odpowiednim wyprzedzeniem.

2.3. Materiały, technologia, konstrukcja i zakres realizacji prac remontowych i remontowo - konserwatorskich powinny być realizowane po uzgodnieniu tak z kierującym pracami konserwatorskimi jak i z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

3. Program prac konserwatorskich

Tynki wapienno-piaskowe, cementowo-wapienno-piaskowe o dużym stopniu zwietrzenia i odparzenia ok. 30 proc. W partii przyziemia (cokół) tynki będą całkowicie skute i odtworzone. W takich warunkach stosowanie klasycznych tynków wapiennych i cementowo-wapiennych jest nieskuteczne, bowiem tynki takie nałożone na mury o wysokim obciążeniu solami rozpuszczalnymi ulegają uszkodzeniom nawet już po kilku miesiącach eksploatacji. Najlepszym sposobem ochrony murów obciążonych wodą i solami rozpuszczalnymi jest wykonanie:

- odsolenia murów,
- hydroizolacji poziomej,
- tynków modernizacyjnych w systemie tynków renowacyjnych, które powinny charakteryzować się trzema najważniejszymi cechami:

- a) właściwą zdolnością do podciągania kapilarnego,
- b) dobrą przepuszczalnością pary wodnej,
- c) dużą sumaryczną objętością porów (głównie powietrznych).

Tynki renowacyjne działają jako powolny kompres odsalający, a jednocześnie spełniają wszystkie wymogi dla budowlanej warstwy wykończeniowej i ochronnej.

Podstawowe prace konserwatorskie:

3.1. Wykonanie izolacji przeciw – wilgociowej murów.

Przepona pozioma ma na celu wytworzenie bariery dla wilgoci podciąganej kapilarnie poprzez iniekcje preparatu AQUAFIN-IB1 w rząd odwiertów, powodując - zjawisko krzemianowania – tzn. przetworzenia na drodze reakcji chemicznych wolnych związków wapnia zalegających w murze w nierozpuszczalne krzemiany, które ograniczają w całości lub w części przekrój kapilar, tak, iż nie będą one uczestniczyć w procesie transportu kapilarnego wilgoci, - zjawisko hydrofobizacji wewnętrznych powierzchni kapilar, co w efekcie wywoła zmianę kąta zwilżania, a zatem i odwrócenie menisku (ze wstępującego na zstępujący).

Projektuje się wykonanie w ścianach przepony, dwustronnej, metodą ciśnieniową, sytuowanej w jednej płaszczyźnie odwiertów w rozstawie osiowym 10-12,5 cm wiertłem 18mm.

W przypadku muru o grubości mniejszej od 60 cm aplikację preparatu należy prowadzić z jednej strony. Odwierty po wykonaniu powinny być odpylone przy użyciu sprężonego powietrza, tak, aby usunąć zalegający w nich urobek.

Aby wykluczyć obecność pustek w strukturze ściany zaleca się wykonanie próbnych napełnień otworów mlekiem wapiennym. W razie stwierdzenia stabilizacji płynu w otworze wykluczającego obecność pustki powinien on być z otworu usunięty (aby nie podnosić nadmiernie wilgotności strukturalnej muru). W przypadku, gdyby wystąpiły pustki, powodujące gwałtowny ubytek płynu w otworze zaleca się zalanie otworu zaprawą ASOCRET BM o konsystencji półcieklej, zagęszczenie jej w otworze i ponowne rozwiercenie otworu na następny dzień. Oczyszczenie otworu z urobku należy w takim przypadku powtórzyć.

Metoda wymaga ścisłej kontroli ilości dozowanego preparatu AQUAFIN-IB1 w strukturę ściany. Norma przewiduje, dla osiągnięcia wymaganego efektu, nasycenie 1 m² przekroju muru 15 kg preparatu..

Po zakończeniu prac iniecyjnych otwory powinny być wypełnione zaprawą bezskurczową ASOCRET-BM® poprzez zalanie jej w otworach i zagęszczenie.

3.2. Wykonanie odpływu wód opadowych.

Obecnie woda z rur spustowych spływa w bezpośrednim sąsiedztwie ścian kościoła nawadniając mury. Odpływy należy zorganizować korytami odpływowymi na odległość ok. 3m od ścian obiektu. Wokół ścian kościoła wykonać szczelne opaski o szerokości min. 80cm ze spadkiem na zewnątrz min. 3%. Opaski zabezpieczają ściany przed napływem wód opadowych.

3.3. Naprawa sklepień oraz łuków kościoła.

Istniejące rysy i rozspojenia sklepień iniektować modyfikowanym zaczynem z białego cementu. Stosować ciśnienie do 0,6MPa. Rysy o rozwartości poniżej 1mm należy iniektować mikrocementem. Następnie zabezpieczyć płaszcze sklepień od góry przez naklejenie mat z włókna węglowego o wymiarach rzutu 300x2000mm (połowa szerokości mat o wymiarach 600x2000mm dzielone na połowę wzdłuż włókien węglowych). Miejsca naklejeń zostaną wskazane w trybie nadzoru po oczyszczeniu górnej powierzchni sklepienia z pyłu i zanieczyszczeń. Przed naklejeniem mat odsłonić sklepienie do powierzchni cegły. Łuki w miejscu rozspojen wzmocnić taśmami z włókna węglowego klejonymi od góry i od dołu gurtu. Przed klejeniem przygotować odpowiednio powierzchnię poprzez skucie tynku, oczyszczenie podłoża, iniekcję rozspojen, uzupełnienie ubytków powierzchni itp. Taśmy o symbolu Sika Carbo Dur S 1212.

3.4. Ocieplenie sklepień kościoła.

Jako niezbędne należy wykonać ocieplenie sklepień. Zaleca się aby ocieplenie wykonać poprzez ułożenie warstwy wełny mineralnej grubości 15cm. Wełnę należy separować w stosunku do płaszcza sklepienia. W tym celu płaszcz sklepienia malować mleczkiem wapiennym a następnie ułożyć folię paroprzepuszczalną.

3.5. Remont więźby dachowej i przekryci kościoła.

Remont więźby dachowej rozpocząć od całkowitej wymiany murlat, które wykazują bardzo duże zużycie a miejscami rozpad drewna. Następnie przy użyciu ostrej siekiery usunąć z powierzchni elementów zniszczoną tkankę drewna które pozwoli na skuteczną impregnację i zabezpieczenie. Impregnację drewna wykonać przy użyciu preparatu o nazwie Holytox Plus, zwalczający żerujące w drewnie larwy oraz zabezpieczający przed szkodnikami typu kołatek, spuszczel, barodziej. Preparat nanosić poprzez smarowanie 2-3 krotne przestrzegając zaleceń zawartych w instrukcji stosowania. Wymienić całkowicie podkłady z desek pod pokrycie i układać je na folii paroprzepuszczalnej rozpiętej między krokwiami. Wskazaniem jest aby pokrycie dachowe ze względu na zapewnienie dużej trwałości wykonać z blachy tytanowo – cynkowej w kolorze grafitu. Po wykonaniu pokrycia dach zabezpieczyć instalacją odgromową.

3.6. Likwidacja zarysowań ścian kościoła.

Dla przywrócenia spójności ścian w kierunku podłużnym należy:

Istniejące rysy i rozpojenia iniektować modyfikowanym zaczynem z białego cementu. Rysy poniżej 1mm należy iniektować mikrocementem. Zaleca się stosowanie wysokich ciśnień iniekcji (do 2,0MPa), ale przy kontrolowanym podawaniu zaczynu z minimalną wydajnością nie przekraczającą 1000ml/min. Taki sposób tłoczenia umożliwi doprężenie rozluźnionych wątków murów w strefie zespojeń, a równocześnie uchroni przed ewentualnym niekontrolowanym rozsadzeniem li-cowanych warstw murów. Następnie na poziomie pod gzymsem na ścianach po-dłużnych należy zamontować taśmę z włókna węglowego. Taśmę montować zgodnie z instrukcją dostawcy. Zamontowanie taśmy wymagać będzie skucia pa-sma tynku o szerokości ok. 14cm do lica muru. Montaż taśmy zrealizowany bę-dzie na spoiwie klejowym dostarczonym przez dystrybutorów tego materiału wraz z taśmą.

3.7. Wykonanie tynków renowacyjnych wg firmy SCHOMBURG.

Zasady przygotowania powierzchni zasolonych murów i wykonywania ich renowacji
Ściany zewnętrzne i wewnętrzne podlega zabiegom renowacyjnym poprzez:

- przygotowanie podłoża polegające na usunięciu zasolonych (wilgotnych) tynków ze ścian i spoin do wysokości ok.2,5 m . Wysokości te wynikają z określonej wizualnie granicy strefy skażonej solami z naddatkiem 80 cm
- wykonaniu neutralizacji soli budowlanych zalegających na powierzchni ścian oraz w strefie przypowierzchniowej przy użyciu preparatu ESCO-FLUAT poprzez jednokrotne przemaalowanie technika malarską powierzchni ścian
- wykonanie obrzutki zwiększającej przywieralność powłok do podłoża z zaprawy cementowej mieszanej w proporcji 1:3 (cement : piasek) z dodatkiem wody zarobowej (woda :AQUAFIN-LATEX = 2:1) o konsystencji ciekłej. Obrzutka ma za zadanie zwiększenie przyczepności później aplikowanych wypraw do powierzchni ścian. Winna ona przekrywać maksymalnie 50% powierzchni ściany (!),
- wykonanie tynków renowacyjnych podkładowych THERMOPAL-GP-11 o grubości 1 cm
- wykonanie tynków renowacyjnych THERMOPAL-SR24 o grubości 2 cm,
- szpachlowanie powierzchni dyfuzyjną szpachlą wapienno-trasową THERMOPAL-FS33 (dotyczy tynków wewnętrznych)
- wykonanie wymalowań dyfuzyjnych, o właściwościach hydrofobowych poprzez naniesienie preparatu gruntującego TAGOSIL-G w jednym zabiegu oraz farb powłokowych krzemianowych TAGOSIL-Profi. Alternatywą może być zastosowanie systemu farb silikonowych TAGOCON.

3.8. Malowanie elewacji i ścian wewnętrznych.

Ze względu na konieczność przeprowadzenia napraw uszkodzeń, wymiany przyziemnej części tynków, a także montaż wzmocnienia taśmami z włókna węglowego na ścianach podłużnych, całość elewacji oraz ściany wewnętrzne będą wymagać scalenia poprzez malowanie. Całość pomalować farbami o dużej paroprzepuszczalności - farby silikonowe. Kolorystyka elewacji oraz ścian wewnętrznych zgodna z wytycznymi Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr. 4160-3523/3/09 z dnia 02.11.2009 roku.

3.9. Naprawa instalacji elektrycznej i nagłośnieniowej.

W trakcie prowadzenia napraw sklepień oraz ścian kościoła, dokonać oceny stanu technicznego instalacji elektrycznej i nagłośnieniowej. W przypadku ko-

nieczności dokonania prac naprawczych niezbędne jest wykonanie dokumentacji, która nie jest częścią tego opracowania.

3.10. Naprawa instalacji odgromowej.

W trakcie prowadzenia wymiany pokrycia dachowego oraz remontu więźby dachowej, dokonać oceny stanu technicznego instalacji odgromowej. W przypadku konieczności dokonania prac naprawczych niezbędne jest wykonanie dokumentacji, która nie jest częścią tego opracowania.

3.11. Wymiana stolarki okiennej.

W uwagi na zły stan techniczny istniejącej stolarki okiennej przewiduje się wymianę całkowitą stolarki okiennej zgodnie z dokumentacją rysunkową. Należy odtworzyć taki sam podział okien, jak sprzed wymiany. Projektowana wymiana stolarki okiennej na okna o konstrukcji drewnianej. Z uwagi na wartość obiektu należy zastosować drewno o bardzo dobrej jakości. Należy zastosować okna zespolone. Efekt dodatkowego podziału okna uzyskać poprzez zastosowanie szczelin na szybach prostokątnych wg dokumentacji rysunkowej.

Zakłada się renowację drzwi frontowych oraz drzwi do zakrystii. remont stolarki drzwiowej. Renowacja polega na odtworzeniu stanu pierwotnego bez konieczności wymiany całkowitej drzwi. W zakres prac wchodzi wymiana drobnych uszkodzonych elementów sztukatorskich (listew), opalenie, zagruntowanie i przemalowanie trzykrotnie lakierobejcą w kolorze obecnej stolarki. Przed przystąpieniem do remontu drzwi należy zdjąć warstwę farby olejnej oraz skonsultować ich stan techniczny z konserwatorem zabytków. Dalsze prace remontowe stolarki drzwiowej będą zależały od opinii konserwatora zabytków. Dopuszcza się przeprowadzenie rekonstrukcji całościowej lub częściowej stolarki drzwiowej w przypadku ich złego stanu technicznego.

- sposób obrobienia otworów po wymianie okien nie powinien odbiegać wizualnie od stanu istniejącego.

Wszelkie prace należy konsultować z konserwatorem zabytków.

4. Uwagi końcowe.

4.1. Pojawienie się potrzeby przeprowadzenia dodatkowych badań oraz modyfikacji i rozszerzenia niektórych prac tak w sensie obszaru i zakresu jak i metodyki oraz technologii działań konserwatorskich jest przy tak złożonym obiekcie bardzo prawdopodobne.

4.2. W przypadku zaistnienia podobnych problemów każdorazowo zostaną one (oraz propozycje ich rozwiązania) przełożone Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków, a dalsze postępowanie prowadzone według jego zaleceń.